

Gaupe.
Foto: viltkamera.nina.no, CC-BY-NC

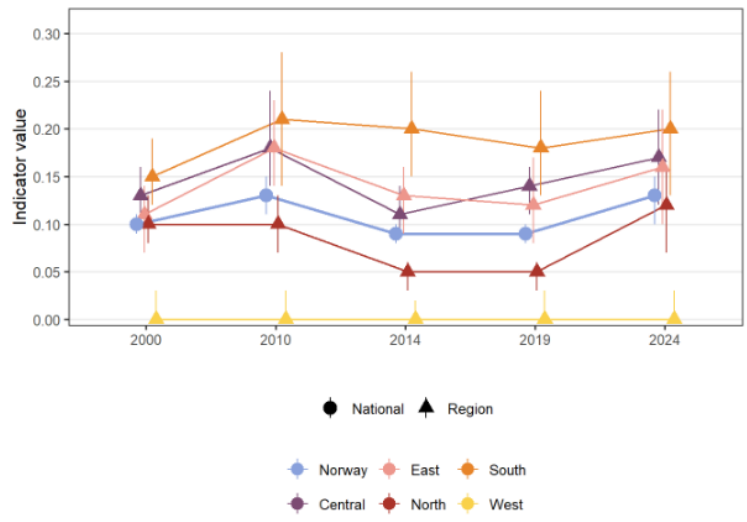
Gaupe

Økosystem: Skog
Egenskap: B3 Funksjonelle egenskaper

År: 2024
0,13
[0,10-0,15]

Om indikatoren

Gaupe (*Lynx lynx*) er den største kattedyrarten i Europa og det eneste stedegne ville kattedyret i Norge. Gaupa jakter primært på rådyr. Den har en viktig funksjon som toppredator i økosystemet og er en viktig indikator for økologisk tilstand. I Norge lever gaupa hovedsakelig i skogsområder over store deler av landet, og de tetteste bestandene finnes i Midt-Norge og Øst-Norge. Gaupebestandens størrelse og utvikling påvirkes ofte av tilgangen på byttedyr og menneskelig påvirkning, blant annet fragmentering av leveområder og menneskeskapt dødelighet. Indikatorverdien viser at bestanden av gaupe er svært lav i forhold til det som forventes i et lite påvirket skogøkosystem.

Figur 1: Indikatorverdier for Norge og for landsdeler.

Påvirkningsfaktorer

Bestandsregulering holder bestandene av gaupe på et svært lavt nivå for å oppfylle politisk vedtatte bestands-mål. Også lisensjakt og ulovlig jakt kan påvirke bestandene.

Hvordan måles indikatoren

Indikatoren angir antall familiegrupper av gaupe på rovviltregion-nivå. Antall familiegrupper hentes fra årlige statusrapporter til det nasjonale overvåkingsprogrammet for rovvilt (www.rovdata.no). Tallene er basert på minimumstellinger. Det er lagt inn en liten usikkerhet rundt tallene som er lagt inn, men usikkerheten betraktes som meget lav. Verdiene skaleres på rovviltregion-nivå. Skalerte verdier aggregeres videre til fem geografiske regioner og nasjonalt med arealvekter.

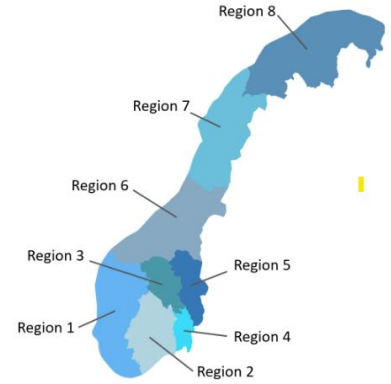
Sist oppdatert: 01.10.2026

Hvordan beregnes indikatoren

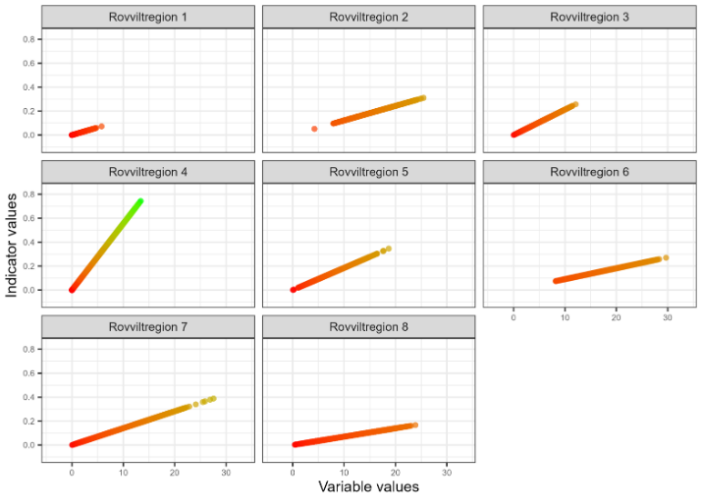
Referansetilstand og skalering

Den nedre skaleringsverdien, X_0, er satt til 0 individer, mens den øvre skaleringsverdien, X_{100}, er fastsatt separat for hver rovviltregion. X_0 representerer dermed en tilstand uten gaupe. X_{100} representerer det antallet gauper som kan forventes ut fra egnet habitat og bestandstetthet i et intakt økosystem i rovviltregionen. Mellom X_0 og X_{100} er indikatorverdiene skalert lineært til en skala fra 0 til 1.

Les mer om hvordan indikatoren beregnes her

Figur 2: Kart over rovviltregioner.

Figur 3: Skaleringsfunksjoner er fastsatt for ulike rovviltregioner, se Halbritter et al. 2026 for mer informasjon. Enheten for variabelverdi på x-aksen er antall familiegrupper (per rovviltregion).

Hvordan skal endringer i indikatorverdien tolkes

En indikatorverdi på 1 betyr at gaupebestanden er minst like stor som forventet under referansetilstanden. Verdier som nærmer seg null, viser at bestanden er lavere og at tilstanden har utviklet seg negativt i forhold til referansetilstanden.

Usikkerhet

Det er usikkerhet knyttet til beregningene av indikatoren for gaupe. Det er usikkerhet knyttet til skaleringsverdier, modellusikkerhet på rovviltregionnivå, observasjonsusikkerhet på grunn av sampling design i overvåkingen, og usikkerhet knyttet til eventuelle misforhold mellom grenser for landsdeler og økologisk variasjon. Disse kildene til usikkerhet er ikke kvantifisert. Den rapporterte usikkerheten er estimeringsusikkerhet og er beregnet ved å gjenta analysene med ulike utvalg av data.

Kilde

Halbritter, A. H., Framstad, E., Eldegard, K. 2026. Lynx abundance (ID(s): NO_LYNX_001) v. 1.0.0. ecRxiv: https://github.com/NINAnor/ecRxiv/tree/main/indicators/NO_LYNX_001

Anbefalt sitering

Bjørkvoll, E. & Kolstad, A. (red). 2026. Faktaark for gaupe. Økologisk tilstand i skog for 2024. Norsk institutt for naturforskning.

Sist oppdatert: 01.10.2026